

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ КОМУНІКАЦІЇ У СФЕРІ ЕТИЧНОГО ДИСКУРСУ»

Ступінь освіти	<u>магістр</u>
Освітня програма	«Германські мови та література (переклад включно), перша - англійська»
Тривалість викладання	3-4 чверті
Заняття	II семестр 2025/2026 н.р.
Лекції	<u>3 години на тиждень</u>
Практичні	
Мова викладання	<u>англійська, українська</u>
Кафедра, що викладає	<u>перекладу</u>

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»: <https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=7460>
Онлайн-консультації *: Teams – команда «ЛАККЕ»

Інформація про викладача:

Москаленко Наталія Олександрівна (лекції, практичні)	кандидат філологічних наук, доцент
Персональна сторінка	https://pereklad.nmu.org.ua/ua/
Е-пошта:	Moskalenko.N.O@nmu.one

1. Анотація до курсу

Навчальна дисципліна «Лінгвокультурологічні аспекти комунікації у сфері етичного дискурсу» формує у магістрантів глибокого розуміння взаємозв'язку між мовою, культурою та нормами етикету в різних комунікативних ситуаціях. Особлива увага приділяється аналізу мовленнєвих стратегій, культурних кодів, соціальних ролей та етикетних формул, що визначають ефективність міжкультурної комунікації.

У процесі навчання студенти ознайомляться з:

- теоретичними засадами лінгвокультурології;
- типологією етикетних норм у різних мовах і культурах;
- особливостями вербальної та невербальної поведінки в контексті етикету;
- практиками ввічливості, дипломатичності, тактовності у професійному та міжособистісному спілкуванні.

Курс передбачає інтерактивні форми роботи: аналіз автентичних текстів, рольові ігри, кейс-стаді, дискусії, що сприяють розвитку критичного мислення, міжкультурної компетентності та навичок ефективної комунікації.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни.

Мета дисципліни «Лінгвокультурологічні аспекти комунікації у сфері етичного

дискурсу»: сформувати системне уявлення про лінгвокультурологічні особливості комунікації, розкрити роль етикету як культурного феномену в міжособистісному та міжкультурному спілкуванні, розвинути навички аналізу мовленнєвих практик з урахуванням культурних норм та етикетних стратегій.

Завдання курсу:

- ознайомити студентів з теоретичними основами лінгвокультурології та комунікативної етики;
- розкрити типологію етикетних норм у різних мовах і культурах;
- проаналізувати вербальні та невербальні засоби вираження ввічливості, тактовності, дипломатичності;
- навчити розпізнавати культурні коди та етикетні формули у професійному та повсякденному спілкуванні;
- сприяти формуванню міжкультурної компетентності та толерантності у комунікативній діяльності;
- розвивати навички критичного мислення та інтерпретації мовленнєвих актів у контексті культурних норм.

3. Результати навчання:

- пояснювати основні поняття лінгвокультурології, комунікативної етики та мовленнєвого етикету;
- описувати типові етикетні моделі у різних культурних контекстах;
- аналізувати мовленнєві та невербальні засоби комунікації з урахуванням культурних норм;
- визначати культурні особливості етикетної поведінки у міжособистісному та професійному спілкуванні.

4. Структура курсу ЛЕКЦІЙНІ ЗАНЯТТЯ

Тема 1. Специфіка вивчення мовних картин світу. Предмет, об'єкт тнолінгвістики. Мова і культура. Взаємозв'язок мови і культури. Мова як складова культури, «культурна пам'ять народу». Етнічна культура. Лінгвоцентризм і антропоцентризм. Взаємозв'язок етнолінгвістики з іншими розділами мовознавства (історією мови, діалектологією, лексикологією, фразеологією, ономастикою, лінгвогеографією, когнітивною лінгвістикою, соціолінгвістикою, теорією міжкультурної комунікації). Міждисциплінарний характер вивчення «мовних картин світу».

Тема 2. Концепти як складники свідомості, носії культурно значущої інформації певного етносу, що формують структуру мовного етикету. Фрагменти мовної картини світу в дослідженнях українських лінгвістів (С. Єрмоленко, В. Жайворонок, В. Калашник, Ю. Карпенко, Л. Лисиченко, В. Манакін, О. Селіванова, В. Складенко, Н. Слухай (Молотаєва), Н. Сукаленко, О. Тищенко, В. Ужченко). Макро- і мікрополе. Основні тематичні групи: людина, природа, способи вербалізації концептів.

Тема 3. Національно-культурний компонент семантики етикетного українського мовлення. Тематичні групи етикетної лексики. Способи перекладу етикетних висловлювань.

Тема 4. Домінанти етикетної комунікації в Британії.

Тема 5. Домінанти етикетної комунікації в США.

Тема 6. Домінанти етикетної комунікації в Японії.

Тема 7. Домінанти етикетної комунікації в Німеччині.

Тема 8. Домінанти етикетної комунікації в арабських країнах.

Тема 9. Типи культур та міжкультурні стилі комунікації.

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

Тема 1. Становлення традиції вітання у культурах світу. Домінуючі лінгвістичні елементи вітання та їхній зв'язок з етноментальністю.

Тема 2. Становлення традиції вибачення у культурах світу. Домінуючі лінгвістичні елементи вибачення та їхній зв'язок з етноментальністю.

Тема 3. Лінгвістичні домінанти сучасного ділового етикету в контрастивному аспекті.

Тема 4. Сучасний етикетний принцип неконтактної комунікації.

Тема 5. Національна специфіка етичного мовлення між незнайомими людьми.

Тема 6. Невербальні складові етичного мовлення в культурах світу.

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення*

1. Технічні засоби навчання.
2. Дистанційна платформа MOODLE, TEAMS.
3. Друкований та роздатковий матеріал.

6. Система оцінювання та вимоги

Сертифікація досягнень студентів здійснюється за допомогою прозорих процедур, що ґрунтуються на об'єктивних критеріях відповідно до Положення університету «Про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти».

Досягнутий рівень компетентностей відносно очікуваних, що ідентифікований під час контрольних заходів, відображає реальний результат навчання студента за дисципліною.

6.1 Шкали

Оцінювання навчальних досягнень студентів НТУ «ДП» здійснюється за рейтинговою (100-бальною) та інституційною шкалами. Остання необхідна (за офіційною відсутністю національної шкали) для конвертації (переведення) оцінок мобільних здобувачів.

Шкали оцінювання навчальних досягнень студентів НТУ «ДП»

Рейтингова	Інституційна
90...100	відмінно / Excellent
74...89	добре/Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

Кредити навчальної дисципліни зараховується, якщо здобувач отримав підсумкову оцінку не менше 60-ти балів. Нижча оцінка вважається академічною заборгованістю, що підлягає ліквідації відповідно до Положення про організацію освітнього процесу НТУ «ДП».

6.2 Засоби та процедури

Зміст засобів діагностики спрямовано на контроль рівня сформованості знань,

умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії здобувача за вимогами НРК до 7го кваліфікаційного рівня під час демонстрації регламентованих робочою програмою результатів навчання.

Здобувач на контрольних заходах має виконувати завдання, орієнтовані виключно на демонстрацію дисциплінарних результатів навчання (розділ 2).

Засоби діагностики, що надаються здобувачам на контрольних заходах у вигляді завдань для поточного та підсумкового контролю, формуються шляхом конкретизації вихідних даних та способу демонстрації дисциплінарних результатів навчання.

Засоби діагностики (контрольні завдання) для поточного та підсумкового контролю дисципліни затверджуються кафедрою.

Види засобів діагностики та процедур оцінювання для поточного та підсумкового контролю дисципліни подано нижче.

Засоби діагностики та процедури оцінювання

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ			ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	
навчальне заняття	засоби діагностики	процедури	засоби діагностики	процедури
лекції	контрольні завдання за кожною темою	виконання завдання під час лекцій	комплексна контрольна робота (ККР)	визначення середньозваженого результату поточних контролів;
семінари	індивідуальне завдання	виконання завдань під час семінарських занять		виконання ККР під час заліку за бажанням студента

Під час поточного контролю лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання контрольних конкретизованих завдань. Семінарські заняття оцінюються якістю виконання контрольного завдання.

Якщо зміст певного виду занять підпорядковано декільком складовим опису кваліфікаційного рівня за НРК, то інтегральне значення оцінки може визначатися з урахуванням вагових коефіцієнтів, що встановлюються викладачем.

За наявності рівня результатів поточних контролів з усіх видів навчальних занять не менше 60 балів, підсумковий контроль здійснюється без участі студента шляхом визначення середньозваженого значення поточних оцінок.

Незалежно від результатів поточного контролю кожен здобувач під час заліку має право виконувати ККР, яка містить завдання, що охоплюють ключові дисциплінарні результати навчання.

Кількість конкретизованих завдань ККР повинна відповідати відведеному часу на виконання. Кількість варіантів ККР має забезпечити індивідуалізацію завдання.

Значення оцінки за виконання ККР визначається середньою оцінкою складових (конкретизованих завдань) і є остаточним.

Інтегральне значення оцінки виконання ККР може визначатися з урахуванням вагових коефіцієнтів, що встановлюється кафедрою для кожної складової опису кваліфікаційного рівня за НРК.

6.3 Критерії

Реальні результати навчання здобувача ідентифікуються та вимірюються відносно очікуваних під час контрольних заходів за допомогою критеріїв, що описують дії здобувача для демонстрації досягнення результатів навчання.

Для оцінювання виконання контрольних завдань під час поточного контролю лекційних і практичних занять в якості критерію використовується коефіцієнт засвоєння,

що автоматично адаптує показник оцінки до рейтингової шкали:

$$O/ = 100 a/m,$$

де a - число правильних відповідей або виконаних суттєвих операцій відповідно до еталону рішення; m - загальна кількість запитань або суттєвих операцій еталону.

Індивідуальні завдання та комплексні контрольні роботи оцінюються експертно за допомогою критеріїв, що характеризують співвідношення вимог до рівня компетентностей і показників оцінки за рейтинговою шкалою.

7. Політика курсу

7.1 Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням "Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті "Дніпровська політехніка". http://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/System_of_prevention_and_detection_of_plagiarism.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2 Комунікаційна політика

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту. Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки на Офіс365 та відвідування групи у Teams, перегляд новин на Телеграм-каналі.

Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота з дистанційним курсом «Теорія мовленнєвих актів: умови успішного дискурсу» <https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=6479>

Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту або до групи в Teams.

7.3 Політика щодо перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4 Відвідування занять

Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відрядження, які необхідно підтверджувати документами у разі тривалої (два тижні) відсутності. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту. Якщо здобувач вищої освіти захворів, ми рекомендуємо залишатися вдома і навчатися за допомогою дистанційної платформи. Здобувачу вищої освітим, чий стан здоров'я є незадовільним і

може вплинути на здоров'я інших здобувачів вищої освіти, буде пропонуватися залишити заняття (така відсутність вважатиметься пропуском з причини хвороби). Практичні заняття не проводяться повторно, ці оцінки неможливо отримати під час консультації, це саме стосується і колоквіумів. За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись дистанційно - в онлайн-формі, за погодженням з викладачем.

7.5 Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.6 Бонуси

Здобувачі вищої освіти, які регулярно відвідували лекції (мають не більше двох пропусків без поважних причин) та мають написаний конспект лекцій отримують додатково 2 бали до результатів оцінювання до підсумкової оцінки.

7.7 Участь в анкетуванні

Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувача вищої освітим буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети (Microsoft Forms Office 365), які буде розіслано на ваші університетські поштові скриньки. Заповнення анкет є важливою складовою вашої навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати ваші пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни «Лінгвокультурологічні аспекти комунікації у сфері етичного дискурсу».

8.Рекомендовані джерела інформації

Базові

1. Андрійченко Ж. О., Близнюк Т. П., Майстренко О. В. Digital етикет та комунікації: тенденції та вимоги сьогодення. Економіка та суспільство. 2021. Вип. 34. URL: <https://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/27642>

2. Baker W. and Ishikawa T. Transcultural Communication through Global Englishes. Abingdon: Routledge, 2021. 390 p.

3. Ilie O.-A. The Intercultural Competence. Developing Effective Intercultural Communication Skills. Sciendo. 2019. P. 264–268. URL: https://www.researchgate.net/publication/334677436_The_Intercultural_Competence_Developing_Effective_Intercultural_Communication_Skills

4. Koleski E. Intercultural Communication in Management – Needed Skills for Effective Intercultural Communication of Macedonian Managers. Master's Thesis. University American College Skopje, 2021. 166 p.

5. Moran Panero S. Global Languages and Lingua Franca Communication. In The Routledge Handbook of English as a Lingua Franca, edited by J. Jenkins W. Baker and M. Dewey. Abingdon: Routledge, 2018. P. 556–569.

6. Zhu H. Exploring Intercultural Communication: Language in Action. 2nd ed. Abingdon: Routledge, 2019. 304 p.

7. Byram M., & Wagner M. Making a difference: Language teaching for intercultural and international dialogue. Foreign Language Annals. 2018. 51. P. 140–151. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/flan.12319>

8. Koval N., Kushka B., Nagachevska O., Smaglii V. & Uhryn L. Changing Nature of English Tourism Discourse: A Linguistic Approach. Arab World English Journal (AWEJ) Special Issue on Communication and Language in Virtual Spaces. 2023. P. 215–225. URL:

Допоміжні

- 1.Красніцька Г. М. Національні особливості ділового етикету в європейських країнах. Гілея:науковий вісник. 2020. Вип. 117. С. 260–262.
- 2.Матузкова О. П.Лінгвокультура та переклад : моногр. Одеса : Видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2022. 226 с.
- 3.Leleka T. O. LINGUISTIC AND CULTURAL ASPECTS OF ENGLISH-SPEAKING COMMUNICATION . Наукові записки. Серія: Філологічні науки. Випуск 1 (212), 2025. С.17-22. <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2025-212-2>
- 4.McConachy T., Golubeva I., and Wagner M. Intercultural Learning in Language Education and Beyond: Evolving Concepts, Perspectives and Practices. Bristol: Multilingual Matters, 2022. 392 p.
- 5.Romanovska L., Kravchyna T., Nagachevska O. Personal Reflection Personal Reflection Development as Means of Forming Culture of Scientific Text Perception by Humanitarians BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience. 2020. 11(4)..118–131. URL: <https://lumenpublishing.com/journals/index.php/brain/article/view/3584>